

Înălțarea Sfintei Cruci

Sfânta Utrenie

Luni, săptămâna a 16-a după Rusalii, 14 septembrie 2026

Preotul: Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție!

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, Care pretutindenea ești și toate le plinești, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiești întru noi și ne curățești pe noi de toată întinăciunea și mântuiești, Bunule, sufletele noastre.

(Apoi, închinându-se de 3 ori)

Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte Tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru sfânt numele Tău.

Doamne, miluiește! Doamne, miluiește! Doamne, miluiește!

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-Se numele Tău, vie Împărăția Ta, facă-Se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi, și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

Preotul: Că a Ta este Împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Doamne, miluiește. *(de 12 ori)*

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(Apoi, închinându-se de 3 ori)

Veniți să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeuul nostru!

Psalmul 19

Să te audă Domnul în ziua necazului, și să-ți fie scut numele Dumnezeuului lui Iacob. Trimită ție ajutor din locașul Lui cel sfânt, și din Sion sprijinească-te pe tine. Pomenească toată jertfa ta, arderea de tot a ta bineplăcută să-I fie. Dea ție Domnul, după inima ta, și tot sfatul tău să-I plinească. Bucura-ne-vom de mântuirea Ta, și întru numele Dumnezeuului nostru ne vom mări. Plinească

Domnul toate cererile tale. Acum am cunoscut că a mântuit Domnul pe Unsul Său, cu puterea dreptei Sale. Auzi-L-va pe Dânsul din cerul cel sfânt al Lui. Unii se laudă cu căruțele lor, alții cu caii lor, iar noi ne lăudăm cu numele Domnului Dumnezeuului nostru. Aceștia s-au împiedicat și au căzut, iar noi ne-am sculat și ne-am îndreptat. Doamne, mântuiește pe împăratul, și ne auzi pe noi în orice zi Te vom chema.

Psalmul 20

Doamne, întru puterea Ta se va veseli împăratul și întru mântuirea Ta se va bucura foarte. După dorirea inimii lui i-ai dat lui, și de voia buzelor lui nu l-ai lipsit pe el. Că l-ai întâmpinat pe el cu binecuvântările bunătății, pus-ai pe capul lui cunună de piatră scumpă. Viață a cerut de la Tine și i-ai dat lui lungime de zile în veacul veacului. Mare este slava lui întru mântuirea Ta, slavă și mare cuviință vei pune peste el. Că îi vei da lui binecuvântare în veacul veacului; veseli-l-vei pe dânsul întru bucurie cu fața Ta. Că împăratul nădăduiește în Domnul și întru mila Celui Preaînalt nu se va clătina. Află-se mâna Ta peste toți vrăjmașii Tăi; dreapta Ta să afle pe toți cei ce Te urăsc pe Tine. Pune-i-vei pe ei ca un cuptor de foc în vremea arătării Tale; Domnul întru mânia Sa îi va tulbura pe ei, și-i va mânca pe ei focul. Rodul lor de pe pământ îl vei pierde, și sămânța lor dintre fiii oamenilor. Că au gândit rele împotriva Ta, au cugetat sfaturi, care nu vor putea să stea. Că îi vei pune pe ei pe fugă și cu arcul Tău vei ținti capul lor. Înălță-Te, Doamne, întru tăria Ta; cânta-vom și vom lăuda puterile Tale.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluiește-ne pre noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru Sfânt numele Tău.

Doamne, miluiește! Doamne, miluiește! Doamne, miluiește!

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-Se numele Tău, vie Împărăția Ta, facă-Se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

Preotul: Că a Ta este Împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi citește troparele acestea:*

Al Sfintei Cruci, glasul 1

Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. *Condacul Sfintei Cruci, glasul al 4-lea*

Cel ce Te-ai înălțat pe Cruce de bunăvoie, poporului Tău celui nou, numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruiește-i, Hristoase Dumnezeule. Veselește cu puterea Ta pe binecredincioșii creștini, dăruindu-le lor biruință asupra celui potrivnic, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruință.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Troparul Născătoarei de Dumnezeu, glasul al 4-lea

Ocrotitoare neînfricată și neînfruntată, nu trece cu vederea, ceea ce ești bună, rugăciunile noastre, întru tot lăudată Născătoare de Dumnezeu. Întărește viața cea de obște a dreptslăvitorilor creștini. Mântuiește pe cei ce i-ai rânduit să conducă, și le dă lor biruință din cer, pentru că ai născut pe Dumnezeu, ceea ce ești una binecuvântată.

Ectenia întreită *(dacă preotul nu are timp să o facă mergi la "Slavă întru cei de sus...")*

Preotul: Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește.

Preotul: Încă ne rugăm pentru (Înalt-) Prea Sfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N), pentru sănătatea și mântuirea lui.

Strana: Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește.

Preotul: Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român... *(aici se pomenește și Cărmuirea țării, după îndrumările Sfântului Sinod)*, pentru sănătatea și mântuirea lor.

Strana: Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește.

Preotul: Încă ne rugăm pentru toți frații noștri și pentru toți cucernicii și dreptslăvitorii creștini, pentru sănătatea și mântuirea lor.

Strana: Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește.

Ecfonis

Preotul: Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Întru numele Domnului, părinte binecuvintează!

Preotul: Slavă Sfintei și Celei de o ființă și de viață făcătoarei și nedespărțitei Treimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi*

Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie. *(de trei ori)*

Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta. *(de două ori)*

(Preotul, citește în fața Sfintei Mese primele șase rugăciuni ale Utreniei; iar Strana continuă citirea următorilor psalmi).

Psalmul 3

Doamne, cât s-au înmulțit cei ce mă necăjesc! Mulți se scoală asupra mea; mulți zic sufletului meu: „Nu este mântuire lui, întru Dumnezeuul lui!”. Iar Tu, Doamne, sprijinitorul meu ești, slava mea și Cel ce înalți capul meu. Cu glasul meu către Domnul am strigat și m-a auzit din muntele cel sfânt al Lui. Eu m-am culcat și am adormit; sculatu-m-am, că Domnul mă va sprijini. Nu mă voi teme de mii de popoare, care împrejur mă împresoară. Scoală, Doamne, mântuiește-mă, Dumnezeuul meu, că Tu ai bătut pe toți cei ce mă vrăjmășesc în deșert; dinții păcătoșilor ai zdrobit. A Domnului este mântuirea și, peste poporul Tău, binecuvântarea Ta.

Și iarăși:

Eu m-am culcat și am adormit; sculatu-m-am, că Domnul mă va sprijini.

[după cum a indicat părintele, mai citim doar psalmii cu „” când este puțin timp pentru Utrenie]*

Psalmul 37

Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri pe mine, nici cu iuțimea Ta să mă cerți. Că săgețile Tale s-au înfipt în mine și ai întărit peste mine mâna Ta. Nu este vindecare în trupul meu de la fața mâniei Tale; nu este pace în oasele mele din pricina păcatelor mele. Că fărădelegile mele au covârșit capul meu, ca o sarcină grea apăsă-au peste mine. Umplutu-s-au de miros greu și au putrezit rănilor mele, din pricina nebuliei mele. Chinuitu-m-am și m-am gârbovit până în sfârșit, toată ziua mâhnindu-mă umblam. Că șalele mele s-au umplut de ocări și nu este vindecare în trupul meu. Necăjitu-m-am și m-am smerit foarte; răcnit-am din suspinarea inimii mele. Doamne, înaintea Ta este toată dorirea mea și suspinul meu de la Tine nu s-a ascuns. Inima mea s-a tulburat, părăsindu-mă tăria mea și lumina ochilor mei, și aceasta nu este cu mine. Prietenii mei și vecinii mei în preajma mea s-au apropiat și au șezut; și cei de aproape ai mei departe au stat. Și se sileau cei ce căutau sufletul meu, și cei ce căutau cele rele mie grăiau deșertăciuni, și vicleșuguri toată ziua cugetau. Iar eu ca un surd nu azeam și ca un mut ce nu-și deschide gura sa. Și m-am făcut ca un om ce nu aude și nu are în gura lui muștrări. Că spre Tine, Doamne, am nădăjduit; Tu mă vei auzi, Doamne, Dumnezeuul meu, că am zis, ca nu cumva să se bucure de mine vrăjmașii mei; și când s-au clătinat picioarele mele, împotriva mea s-au semețit. Că eu spre bătaie gata sunt și durerea mea înaintea mea este pururea. Că fărădelegea mea eu o voi vesti și mă voi îngriji pentru păcatul meu. Iar vrăjmașii mei trăiesc și s-au întărit mai mult decât mine, și s-au înmulțit cei ce mă urăsc pe nedrept. Cei ce îmi răsplătesc rele pentru bune mă defăimau, că urmam bunătatea. Nu mă lăsa, Doamne, Dumnezeuul meu, nu te depărta de la mine, ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele.

Și iarăși:

Nu mă lăsa, Doamne, Dumnezeuul meu, nu Te depărta de la mine, ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele.

Psalmul 62

Dumnezeule, Dumnezeuul meu, pe Tine Te caut dis-de-dimineată. Însetat-a de Tine sufletul meu, suspinat-a după Tine trupul meu, în pământ pustiu și neumblat și fără de apă. Așa în locul Cel Sfânt m-am arătat Ție, ca să văd puterea Ta și slava Ta. Că mai bună este mila Ta

decât viața; buzele mele Te vor lăuda. Așa Te voi binecuvânta în viața mea și în numele Tău voi ridica mâinile mele. Ca de seu și de grăsime să se sature sufletul meu și cu buze de bucurie Te va lăuda gura mea. De mi-am adus aminte de Tine în așternutul meu, în dimineți am cugetat la Tine, că ai fost ajutorul meu, și, întru acoperământul aripilor Tale, mă voi bucura. Lipitu-s-a sufletul meu de Tine, și pe mine m-a sprijinit dreapta Ta. Iar ei în deșert au căutat sufletul meu, intra-vor în cele mai de jos ale pământului; da-se-vor în mâinile sabiei; părți vulpilor vor fi. Iar împăratul se va veseli de Dumnezeu; lăuda-se-va tot cel ce se jură întru El, că s-a astupat gura celor ce grăiesc nedreptăți.

Și iarăși:

În dimineți am cugetat la Tine, că ai fost ajutorul meu, și întru acoperământul aripilor Tale mă voi bucura. Lipitu-s-a sufletul meu de Tine, și pe mine m-a sprijinit dreapta Ta.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeule! *(fără închinăciuni)*

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeule!

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție!

Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(Preotul iese din sfântul altar și citește în taină ultimele șase rugăciuni ale Utreniei, înaintea ușilor împărătești; iar Strana continuă citirea următorilor psalmi.)

***Psalmul 87**

Doamne, Dumnezeul mântuirii mele, ziua și noaptea am strigat înaintea Ta. Să ajungă înaintea Ta rugăciunea mea; pleacă urechea Ta spre ruga Mea, Doamne. Că s-a umplut de rele sufletul meu și viața mea de iad s-a apropiat. Socotit am fost cu cei ce se coboară în groapă; ajuns-am ca un om neajutorat, între cei morți slobod. Ca niște oameni răniți ce dorm în mormânt, de care nu Ți-ai mai adus aminte și care au fost lepădați de la mâna Ta. Pusu-m-au în groapa cea mai de jos, întru cele întunecate și în umbra morții. Asupra mea s-a întărit mânia Ta și toate valurile Tale le-ai adus peste mine. Depărtat-ai pe cunoscuții mei de la mine, ajuns-am urâciune lor. Închis am fost și n-am putut ieși. Ochii mei au slăbit de suferință. Strigat-am către Tine, Doamne, toată ziua întins-am către Tine mâinile mele. Oare, morților vei face minuni? Sau cei morți se vor scula și Te vor lăuda pe Tine? Oare, va spune cineva în mormânt mila Ta și adevărul Tău în locul pierzării? Oare, se vor cunoaște întru întuneric minunile Tale și dreptatea Ta în pământ uitat? Iar eu către Tine, Doamne, am strigat și dimineața rugăciunea mea Te va întâmpina. Pentru ce, Doamne, lepezi sufletul meu și întorci fața Ta de la mine? Sărac sunt eu și în osteneli din tinerețile mele, înălțat am fost, dar m-am smerit și m-am mâhnit. Peste mine au trecut mâniile Tale și înfricoșările Tale m-au tulburat. Înconjuratu-m-au ca apa toată ziua și m-au cuprins deodată. Depărtat-ai de la mine pe prieten și pe vecin, iar pe cunoscuții mei din pricina ticăloșiei mele.

Și iarăși:

Doamne, Dumnezeul mântuirii mele, ziua și noaptea am strigat înaintea Ta. Să ajungă înaintea Ta rugăciunea mea; pleacă urechea Ta spre ruga Mea.

Psalmul 102

Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul și toate cele dinlăuntrul meu, numele cel sfânt al Lui. Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul și nu uita toate răsplătirile Lui. Pe Cel ce curățește toate fărădelegile tale; pe Cel ce vindecă toate bolile tale; pe Cel ce izbăvește din stricăciune viața ta; pe Cel ce te încununează cu milă și cu îndurări; pe Cel ce umple de bunătați dorirea ta; înnoi-se-vor ca ale vulturului tinerețile tale. Cel ce face milostenie, Domnul, și judecată tuturor celor ce li se face strâmbătate. Cunoscut a făcut căile Sale lui Moise, fiilor lui Israel, voile sale. Îndurat și milostiv este Domnul, îndelung-răbdător și mult-milostiv. Nu până în sfârșit Se va iuți; nici în veac Se va mânia. Nu după păcatele noastre a făcut nouă, nici după fărădelegile noastre a răsplătit nouă, ci cât este de departe cerul de pământ, atât este de mare mila Lui spre cei ce se tem de El. Pe cât sunt de departe răsăriturile de la apusuri, depărtat-a de la noi fărădelegile noastre. În ce chip miluiește tatăl pe fii, așa a miluit Domnul pe cei ce se tem de Dânsul. Că El a cunoscut zidirea noastră; adusu-Și-a aminte că țărână suntem. Omul ca iarba, zilele lui, ca floarea câmpului; așa va înflori. Că duh a trecut printr-însul și nu va mai fi și nu se va mai cunoaște nici locul său. Iar mila Domnului din veac în veac spre cei ce se tem de Dânsul, și dreptatea Lui spre fiii fiilor, spre cei ce păzesc legământul Lui și își aduc aminte de poruncile Lui, ca să le facă pe ele. Domnul în cer a gătit scaunul Său și împărăția Lui peste toți stăpânește. Binecuvântați pe Domnul toți îngerii Lui, cei puternici la vârtute, care faceți cuvântul Lui și auziți glasul cuvintelor Lui. Binecuvântați pe Domnul toate puterile Lui, slugile Lui, care faceți voia Lui. Binecuvântați pe Domnul toate lucrurile Lui; în tot locul stăpânirii Lui binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul.

Și iarăși:

În tot locul stăpânirii Lui binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul.

***Psalmul 142**

Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, într-un adevărul Tău; auzi-mă, într-o dreptate Ta. Să nu intri la judecată cu robul Tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta. Vrajmașul prigonește sufletul meu și viața mea o calcă în picioare; făcutu-m-a să locuiesc în întuneric, ca morții cei din veacuri. Mâhnit e duhul în mine și inima mea încremenită înlăuntrul meu. Adusu-mi-am aminte de zilele cele de demult; cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele mâinilor Tale m-am gândit. Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu însetat de Tine ca un pământ fără de apă. Degrab auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-Ți întoarce fața Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se coboară în mormânt. Fă să aud dimineața mila Ta, că la Tine mi-e nădejdea. Arată-mi calea pe care voi merge, că la Tine am ridicat sufletul meu. Scapă-mă de vrăjmașii mei, că la tine alerg, Doamne. Învață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeul meu. Duhul Tău cel bun să mă povățuiască la pământul dreptății.

Pentru numele Tău, Doamne, dăruiește-mi viață. Întru dreptatea Ta, scoate din necaz sufletul meu. Fă bunătate de stârpește pe vrăjmașii mei și pierde pe toți cei ce necăjesc sufletul meu, că eu sunt robul Tău.

Și iarăși:

Auzi-mă, Doamne, întru dreptatea Ta. Să nu intri la judecată cu robul Tău!

Auzi-mă, Doamne, întru dreptatea Ta. Să nu intri la judecată cu robul Tău!

Duhul Tău cel bun să mă povățuiască la pământul dreptății.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor.

Amin.

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeu!

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeu!

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție! (cu trei închinăciuni)

Ectenia mare (dacă preotul nu are timp să o facă, mergi la „Dumnezeu este Domnul”)

(După fiecare cerere a ecteniei cântăreții se închină cu bună-cuviință și evlavie cântând, cu credincioșii din biserică, răspunsurile rânduite.)

Preotul: Cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru (Înalt-) Prea Sfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (**N**), pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, și pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru binecredinciosul popor român... (*aici se pomenește și Cărmuirea țării, după îndrumările Sfântului Sinod*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta și pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pentru cei ce călătoresc pe ape, pe uscat și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

(Aici pot fi adăugate și alte ectenii pentru felurite cereri.)

Preotul: Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți Sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Preotul: Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul (*rostește ecfonisul Ecteniei*): Că Ție se cuvin toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi cântă pe glasul 1 (glasul troparului Praznicului; Stihuri Psalm 117: 1, 11, 17, 22-23)*

Stih 1: Mărturisiți-vă Domnului că este bun, că în veac este mila Lui.

Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă; bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului.

Stih 2: Înconjurând, m-au înconjurat și în numele Domnului i-am înfrânt pe ei.

Dumnezeu este Domnul...

Stih 3: Nu voi muri, ci voi fi viu și voi povesti lucrurile Domnului.

Dumnezeu este Domnul...

Stih 4: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului. De la Domnul s-a făcut aceasta și este lucru minunat în ochii noștri.

Dumnezeu este Domnul și S-a arătat nouă; bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului.

Apoi cântă

Troparul la Înălțarea Sfintei Cruci, glasul 1

Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău. *(de trei ori)*

Ectenia Mică (*dacă preotul nu are timp să o facă mergi la Sedeală*)

Preotul: Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește, pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți Sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Preotul: Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul: Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi cântă*

Sedealna [după întâia Catismă], *glasul 1, Podobie: Piatra fiind pecetluită...*

Lemnului Crucii Tale ne închinăm, iubitorule de oameni, că pe el Te-ai răstignit, Viața tuturor; raiul ai deschis, Mântuitorule, tâlharului celui ce cu credință a venit la Tine și desfătării s-a învrednicit, mărturisindu-se Ție: Pomenește-mă, Doamne! Primește-ne, precum l-ai primit pe acela, și pe noi care grăim: Greșit-am toți milostivirii Tale, nu ne trece pe noi cu vederea.

Slavă..., și acum..., tot aceasta

Ectenia Mică (dacă preotul nu are timp să o facă mergi la Sedealnă)

Preotul: Iară și iară, cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește, pe noi, Dumnezeuule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți Sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Preotul: Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul: Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi cântă*

Sedealna [după a doua Catismă], *glasul al 6-lea*

Îndată ce s-a înfipt lemnul Crucii Tale, Hristoase, temeliile morții s-au clătinat, Doamne; că pe Cel pe Care L-a înghițit cu poftă iadul, L-a dat afară cu cutremur. Arătat-ai nouă mântuirea Ta, Sfinte, și Te slăvim pe Tine, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Slavă... , și acum..., tot aceasta

Polieleul (stihuri alese din Psalmii 134 și 135)

Robii, robii Domnului. Aliluia.

Lăudați numele Domnului, lăudați slugi pe Domnul. Aliluia.

Că eu am cunoscut că este mare Domnul. Aliluia.

Și Domnul nostru peste toți dumnezeii. Aliluia.

Doamne, numele Tău este în veac. Aliluia.

Și pomenirea Ta în neam și în neam. Aliluia.

Binecuvântat este Domnul din Sion, Cel ce locuiește în Ierusalim. Aliluia.

Mărturisiți-vă Domnului, că este bun. Aliluia; că în veac este mila Lui. Aliluia.
Cu mână tare și cu braț înalt. Aliluia; că în veac este mila Lui. Aliluia.
Și ne-a izbăvit pe noi de vrăjmașii noștri. Aliluia; că în veac este mila Lui.

Aliluia.

Mărturisiți-vă Dumnezeului ceresc. Aliluia; că în veac este mila Lui. Aliluia.

Mărimurile polieleului la Înălțarea Sfintei Cruci (cu Stihuri alese din psalmi)

Stih 1: Judecă, Doamne, pe cei ce-mi fac mie strâmbătate; luptă împotriva celor ce se luptă cu mine. (Psalm 34: 1)

Stihira: Mărimu-Te pe Tine, Dătătorule de viață Hristoase, și cinstim Crucea Ta cea sfântă, prin care ne-ai mântuit din robia vrăjmașului.

Stih 2: Însemnatu-s-a peste noi lumina feței Tale, Doamne. (Psalm 4: 6)

Stihira: Dat-ai semn celor ce se tem de Tine, ca să fugă de la fața arcului, zicând: Crucea Ta, Hristoase Dumnezeule.

Stih 3: Văzut-au toate marginile pământului mântuirea Dumnezeului nostru. (Psalm 97: 5)

Mărimu-Te pe Tine, Dătătorule de viață Hristoase, și cinstim Crucea Ta cea sfântă, prin care ne-ai mântuit din robia vrăjmașului.

Stih 4: Iar Dumnezeu, Împăratul nostru, mai înainte de veci a făcut mântuire în mijlocul pământului. (Psalm 73: 13)

Dat-ai semn celor ce se tem de Tine, ca să fugă de la fața arcului, zicând: Crucea Ta, Hristoase Dumnezeule.

Stih 5: Înălțați pe Domnul Dumnezeuul nostru și vă închinați așternutului picioarelor Lui, că sfânt este. (Psalm 98: 5)

Mărimu-Te pe Tine, Dătătorule de viață Hristoase, și cinstim Crucea Ta cea sfântă, prin care ne-ai mântuit din robia vrăjmașului.

Stih 6: Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta și paște-i pe ei și îi ridică până în veac. (Psalm 27: 12)

Dat-ai semn celor ce se tem de Tine, ca să fugă de la fața arcului, zicând: Crucea Ta, Hristoase Dumnezeule.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. glasul 1

Slavă Ție, Treime Sfântă, Părinte, Cuvinte și Duhule Sfinte, (zicând:) Slavă Ție, Dumnezeule.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin! același glas

Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Marie! Domnul este cu tine (zicând:) și, prin tine, cu noi.

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeule!

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeule!

Aliluia, Aliluia, Aliluia, slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție!

Ectenia Mică (dacă preotul nu are timp să o facă mergi la Sedealna)

Preotul: Iară și iară, cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește, pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne miluiește.

Preotul: Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți Sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Preotul: Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul: Că S-a binecuvântat numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi cântă*

Sedealna [după Polieleu], *glasul al 8-lea, Podobie: Porunca cea cu taină...*

Mai înainte a închipuit cu taină Iosua al lui Navi de demult chipul Crucii, mâinile întinzându-și cruciș; și a stat soarele până ce a zdrobit pe vrăjmașii cei ce stăteau împotriva Ta, Dumnezeule; iar acum soarele a apus, văzându-Te pe Cruce pe Tine, Cel ce ai stricat stăpânia morții, și toată lumea împreună ai ridicat, Mântuitorul meu.

Slavă... , și acum..., tot aceasta

Apoi cântă **Antifonul întâi al glasului al 4-lea:**

Din tinerețile mele multe patimi se luptă cu mine, ci Însuți mă sprijină și mă mântuiește, Mântuitorul meu.

Cei ce urâți Sionul rușinați veți fi de Domnul, că precum iarba de foc, așa veți fi uscați.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.

Prin Sfântul Duh tot sufletul viază și cu curăție se înalță, se luminează întru Unimea Treimii, cu sfințenie de taină.

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Prin Sfântul Duh izvorăsc izvoarele harului, care adapă toată făptura spre rodire de viață.

Prochimenul sărbătorii

Preotul: Înțelepciune! Să luăm aminte!

Strana: cântă pe glasul al 4-lea, (Psalm 97: 5, 1)

Văzut-au toate marginile pământului mântuirea Dumnezeuului nostru.

Stih: Cântați Domnului cântare nouă, că lucruri minunate a făcut Domnul.

**Văzut-au toate marginile pământului mântuirea Dumnezeului nostru.
Văzut-au toate marginile pământului mântuirea Dumnezeului nostru.**

Preotul: Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Că Sfânt ești, Dumnezeul nostru...

Strana: Amin. *Și cântă pe glasul al 6-lea (glasul de rând al Octoihului)*

[**Preotul:** Toată suflarea să laude pe Domnul. *(uneori părintele cântă și aceste stihuri)*]

Toată suflarea să laude pe Domnul.

[**Preotul:** Lăudați pe Domnul întru Sfinții Lui.]

Toată suflarea să laude pe Domnul.

[**Preotul:** Lăudați-L pe El întru tăria puterii Lui.]

Suflarea toată și toată făptura, să laude sfânt numele Domnului, pe Domnul.

Preotul: Și pentru ca să ne învrednicim noi a asculta **Sfânta Evanghelie**, pe Domnul Dumnezeul nostru să-L rugăm.

Strana: Doamne, miluiește; Doamne, miluiește; Doamne, miluiește. *(obișnuit pe glasul al 2-lea)*

Preotul: Înțelepciune, drepti să ascultăm **Sfânta Evanghelie**. Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Preotul: Din **Sfânta Evanghelie de la sfântul Apostol și Evanghelist Ioan**, citire.

Strana (închinându-se): Slavă Ție, Doamne, slavă Ție!

Preotul: Să luăm aminte! *(și preotul citește Sfânta Evanghelie, între ușile împărătești)*

Evanghelia de la Ioan (12: 28-36): „Zis-a Domnul: Părinte, preaslăvește-Ți numele...”
După care

Strana (închinându-se): Slavă Ție, Doamne, slavă Ție!

Apoi se cântă (fără să se scoată Sfânta Evanghelie la închinare) pe glasul al 2-lea:

Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Celui singur fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfânta Învierea Ta o lăudăm și o slăvim; că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm Sfintei Învieri a lui Hristos, că, iată, a venit prin Cruce, bucurie la toată lumea; totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.

Apoi citește îndată, rar și cu umilință

Psalmul 50

Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și, după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Spală-mă întru totul de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește. Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu

înaintea mea este pururea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu. Că, iată, întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea. Că, iată, adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți; spăla-mă-vei, și mai mult decât zăpada mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele cele smerite. Întoarce fața Ta de către păcatele mele, și toate fărădelegile mele șterge-le. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la fața Ta, și Duhul Tău Cel Sfânt nu-L lua de la mine. Dă-mi iarăși bucuria mântuirii Tale, și cu duh stăpânitor mă întărește. Învăța-voi pe cei fără de lege căile Tale, și cei necredincioși la Tine se vor întoarce. Izbăvește-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta. Doamne, buzele mele vei deschide, și gura mea va vesti lauda Ta. Că, de ai fi voit jertfă, Ți-aș fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi. Fă bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului. Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viței.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. *glasul al 2-lea, alcătuire a lui Leon Despotul*

Tu-mi ești acoperământul meu cel tare, Crucea lui Hristos, cea în trei împărțită; sfințește-mă pe mine cu puterea Ta, ca să mă închin ție și să te măresc cu credință și cu dragoste.

Și acum...

Tu-mi ești acoperământul meu cel tare, Crucea lui Hristos, cea în trei împărțită; sfințește-mă pe mine cu puterea Ta, ca să mă închin ție și să te măresc cu credință și cu dragoste.

Stih: Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, curățește fărădelegile noastre.

Stihira Înălțării Sfintei Cruci, *glasul al 6-lea, alcătuire a lui Leon Împăratul*

Crucea lui Hristos, nădejdea creștinilor, povățuitoarea celor rătăciți, limanul celor înviforați; ceea ce ești în războaie biruință, lumii întărire, bolnavilor tămăduire, celor morți înviere, miluiește-ne pe noi.

[**Preotul citește rugăciunea:** Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău..., **Strana:** Doamne, miluiește (de 12 ori).]

Ecfonisul

Preotul: Cu mila și cu îndurărilor...

Strana: Amin. *Apoi cântă*

CANOANELE

(al Cinstitei Cruci, pe 14: Irmosul de două ori și Troparele pe 12, **din Minei**; Catavasiile Crucii, Irmoasele, glasul al 8-lea)
(În bisericile de enorie, însă, de obicei nu se cântă Canoanele, ci doar **Catavasiile**; v. Catavasier 2017, pg. 69)

[**Canonul Cinstitei Cruci**, glasul al 8-lea, alcătuire al lui Chir Cosma

Cântarea 1-a

Irmosul:

Cruce însemnând Moise, de-a dreptul cu toiagul, Marea Roșie a despărțit-o pentru Israel, cel ce pedestru a trecut-o; iar de-a curmezișul lovind-o, a împreunat-o împotriva carelor lui Faraon, deasupra scriind nebiruita armă. Pentru aceasta, să-l cântăm lui Hristos, Dumnezeuului nostru, că S-a preaslăvit.

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Chipul Preacuratei Patimi, întru sine mai înainte l-a arătat Moise, în mijlocul preoților stând. Și, ca o cruce închipuindu-se cu întinderea mâinilor, a biruit puterea lui Amalec cel atotpierzător. Pentru aceasta, să cântăm lui Hristos, Dumnezeuului nostru, că S-a preaslăvit.

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Pus-a Moise pe stâlp doctorie împotriva mușcării celei stricătoare și înveninată; și cu lemnul cel în chipul Crucii, pe șarpele ce se târa pe pământ l-a legat, vătămarea cea potrivnică într-însul biruind. Pentru aceasta, să cântăm lui Hristos, Dumnezeuului nostru, că S-a preaslăvit.

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Arătat-a cerul biruința Crucii creștinului și de Dumnezeu înțelepțitului împărat; și înverșunarea vrăjmașilor celor pizmătăreți, într-însa s-a surpat, înșelăciunea a pierit și credința cea dumnezeiască la marginile pământului s-a răspândit. Pentru aceasta, să cântăm lui Hristos, Dumnezeuului nostru, că S-a preaslăvit.]

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Catavasia 1-a, glasul al 8-lea

Cruce însemnând Moise, de-a dreptul cu toiagul, Marea Roșie a despărțit-o lui Israel, cel ce pedestru a trecut-o; iar de-a curmezișul lovind-o, a împreunat-o împotriva carelor lui Faraon, deasupra scriind nebiruita armă. Pentru aceasta, să-l cântăm lui Hristos, Dumnezeuului nostru, că S-a preaslăvit.

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Catavasia a 3-a, glasul al 8-lea

Toiagul spre închipuirea tainei se primește, că prin odrăslire a ales preot; iar pentru Biserica, cea mai înainte neroditoare, acum a înflorit lemnul Crucii, spre putere și spre întărire.

Ectenia Mică (dacă preotul nu are timp să o facă, mergi la Sedealună)

Preotul: Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește, pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți Sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Preotul: Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul: Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi cântă*

Sedealna Praznicului, glasul al 8-lea, Podobie: Porunca cea cu taină...

În rai de demult, lemnul m-a dezgolit prin mâncare, vrăjmașul pricinuindu-mi omorârea; iar lemnul Crucii, aducând haina vieții oamenilor, s-a înfipt în pământ și lumea toată s-a umplut de toată bucuria. Pentru aceasta, văzând-o înălțată, lui Dumnezeu cu credință, popoare, să strigăm: Plină este de slavă casa ta.

Slavă..., și acum..., tot aceasta

Apoi cântă

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Catavasia a 4-a, glasul al 8-lea

Auzit-am, Doamne, Taina iconomieii Tale; înțeles-am lucrurile Tale, și am preaslăvit Dumnezeirea Ta.

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Catavasia a 5-a, glasul al 8-lea

O, de trei ori fericite lemn, pe care S-a răstignit Hristos, Împăratul și Domnul, prin Care a căzut cel ce a înșelat cu lemnul, înșelat fiind de Cel ce a fost răstignit pe tine cu trupul, de Dumnezeu, Care dă pace sufletelor noastre.

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Catavasia a 6-a, glasul al 8-lea

În pânțelele fiarei celei din apă, Iona palmele întinzându-și în chipul Crucii, mântuitoarea Patimă mai înainte a închipuit-o lămurit; de unde a treia zi ieșind, Învierea cea mai presus de lume a însemnat, a lui Hristos Dumnezeu, Cel ce S-a răstignit cu trupul, iar cu învierea cea de a treia zi lumea a luminat.

Ectenia Mică (dacă preotul nu are timp să o facă, mergi la Condac și Icos)

Preotul: Iară și iară, cu pace (*în pace*), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește, pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți Sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Preotul: Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul: Că Tu ești Împăratul păcii și Mântuitorul sufletelor noastre și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi cântă Condacul și citește Icosul, rar și cu glas înalt*

Condacul la Înălțarea Sfintei Cruci, glasul al 4-lea

Cel ce Te-ai înălțat pe Cruce de bunăvoie, poporului Tău celui nou numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruiește-i, Hristoase Dumnezeule. Veselește cu puterea Ta pe dreptcredincioșii creștini, dăruindu-le biruință asupra celui potrivnic, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruință.

Icosul

Cel ce până la al treilea cer a fost răpit în rai și a auzit cuvinte nespuse și dumnezeiești, care nu este cu puțință de limbi omenești a fi grăite, scrie către galateni: Ca niște râvnitori ai Scripturilor, ați citit și ați cunoscut; mie, zice, să nu-mi fie a mă lăuda, fără numai în Crucea Domnului, pe care, pătimind, a omorât patimile. Deci și noi cu osârdie să ținem Crucea Domnului, lauda tuturor; Lemnul ce ne este nouă dat spre mântuire, armă de pace, nebiruită biruință.

SINAXAR

În această lună, în ziua a paisprezecea, pomenirea Înălțării Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci.

Tot în această zi, pomenirea celui între Sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, arhiepiscopul Constantinopolului, care a adormit în această zi; iar pentru măreția Praznicul Cinstitei Cruci, i s-a mutat slujba în luna noiembrie, în ziua a 13-a.

Tot în această zi, pomenirea binecredincioasei împărătese Plachila, care a fost soția marelui împărat Teodosie.

Tot în această zi, pomenirea celor între Sfinți Părinților noștri care s-au adunat la Sfântul a toată lumea Sinod al șaselea (680-681), pe vremea împăratului Constantin Pogonatul, tatăl lui Iustinian cel Mic (Rinomitul); conducerea Bisericii Constantinopolului o avea Serghie, și a Bisericii Romei, Agaton. Și s-au adunat la sala Trula a palatului ce se chema Oat, și supunând anatemei pe monoteliții: Serghie, Pir, Petru și Pavel, ce fuseseră episcopi ai

Constantinopolului, și pe Macrovie al Antiohiei, pe Chir al Alexandriei, pe Honoriu al Romei, pe Ștefan și Polihroniu și pe cei ce erau la un gând cu aceștia. Sfântul Sinod s-a adunat pe vremea împăratului Constantin Pogonatul, iar *Cartea Canoanelor* s-a alcătuit în zilele lui Iustinian, fiul lui.

Tot în această zi, pomenirea Sfântului Mucenic Papa; a Sfântului Mucenic Teoclit, care prin sabie s-a săvârșit; a Sfântului Valerian pruncul, care prin sabie s-a săvârșit; și a Sfântului Noului Cuvios Mucenic Macarie, care a mărturisit în Tesalonic la anul 1527, fiind ucenic al Sfântului Nifon, patriarhul Constantinopolului, și care prin sabie s-a săvârșit.

Cu ale lor sfinte rugăciuni, Doamne, miluiește-ne și ne mântuiește pe noi. Amin.

Stih: Slavă, Doamne, cinstitei Crucii Tale!

Catavasia a 7-a, glasul al 8-lea

Nebuna poruncă a tiranului celui păgân pe popoare le-a tulburat, suflând cu îngrozire și cu hulă urâtă lui Dumnezeu; însă pe cei trei tineri nu i-a înfricoșat mânia cea de fiară, nici focul cel mistuitor; ci, cu Duh de rouă aducător, ce împotriva sufla, înăuntrul focului fiind, cântau: Prealăudate Dumnezeul Părinților și al nostru, bine ești cuvântat.

Catavasia a 8-a, glasul al 8-lea

Stih: Să lăudăm, să binecuvântăm și să ne închinăm Domnului, cântându-L și preaînălțându-L întru toți vecii.

Binecuvântați, tineri cei întocmai cu numărul Treimii, pe Făcătorul Dumnezeu-Părintele, lăudați pe Cuvântul Cel Ce S-a coborât și focul în rouă l-a prefăcut, și preaînălțați pe Duhul cel Preasfânt, Care dă viață tuturor întru toți vecii.

Preotul: Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica Luminii întru cântări cinstind-o să o mărim.

Strana: cântă

Cântarea a 9-a

Stih: Mărește, suflete al meu, pe Preacinstită Crucea Domnului!

Irmosul:

Rai de Taină ești, Născătoare de Dumnezeu, care ai odrăslit nelucrat pe Hristos, întru Care lemnul Crucii cel de viață purtător pe pământ a fost sădit. Pentru aceasta, acum înălțat fiind, închinându-ne lui, pe tine te slăvim.

Stih: Mărește, suflete al meu, pe Preacinstită Crucea Domnului!

Să se bucure toți copacii dumbrăvii, pentru că li s-a sfințit firea de la Săditorul lor, Hristos, Cel ce a fost răstignit pe lemn; acela înălțându-se acum, ne închinăm lui și îl slăvim.

Stih: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi!

Crucea lui Hristos, capul tuturor, s-a înălțat corn sfințit celor binecredincioși; întru care se sfărâmă toate coarnele viclenilor demoni. Pentru aceasta, acum fiind înălțată, închinându-ne ei, pe tine, Născătoare de Dumnezeu, te slăvim.

Stih: Mărește, suflete al meu, înălțarea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului!

Alt Irmos:

Moartea ce a venit neamului omenesc prin mângăierea din pom, prin Cruce s-a stricat astăzi; pentru că blestemul strămoșei cel atotneamul s-a dezlegat prin Rodul Preacuratei Maici a lui Dumnezeu, pe care toate puterile cerești o slăvesc.

Stih: Mărește, suflete al meu, înălțarea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului!

Nemădăruind amărăciunea lemnului a fi pierzătoare, desăvârșit prin Cruce ai tămăduit-o, Doamne. Pentru aceasta, și lemnul ce a prefăcut oarecând amărăciunea apelor Mării a închipuit lucrarea Crucii; pe care toate puterile cerești o slăvesc.

Stih: Mărește, suflete al meu, înălțarea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului!

Pe noi, cei căzuți pururea prin greșala strămoșului, astăzi ne-ai ridicat prin Crucea Ta, Doamne. Și, precum prin neînfrânare se cuprinsese firea omenească de înșelăciune, așa iarăși pe toți ne-a mântuit lumina Crucii Tale, pe care credincioșii o slăvim.

Stih: Mărește, suflete al meu, înălțarea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului!

Ca să arăți că preaslăvitul chip al Crucii Tale, Doamne, se cuvine a fi închinat de toată lumea, cu lumină necuprinsă l-ai închipuit pe cer, înaintea credinciosului împărat armă nebiruită; pentru aceasta, puterile cerești Te slăvesc.

Stih: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi!

Catavasia a 9-a, glasul al 8-lea

Stih: Mărește, suflete al meu, pe Preacinstită Crucea Domnului!

Rai de Taină ești, Născătoare de Dumnezeu, care ai odrăslit nelucrat pe Hristos, întru Care lemnul Crucii, cel de viață purtător pe pământ a fost sădit. Pentru aceasta, acum înălțat fiind, închinându-ne lui, pe tine te slăvim.

Stih: Mărește, suflete al meu, înălțarea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a Domnului!

Moartea ce a venit neamului omenesc prin mâncarea din pom, prin Cruce s-a stricat astăzi; pentru că blestemul strămoșei cel atotneamul s-a dezlegat prin Rodul Preacuratei Maici a lui Dumnezeu, pe care toate puterile cerești o slăvesc.

Ectenia Mică *(dacă preotul nu are timp să o facă, mergi la Luminândă)*

Preotul: Iară și iară, cu pace *(în pace)*, Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește, pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul: Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți Sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Preotul: Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul: Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești, și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. *Apoi cântă*

LUMINÂNDA la Înălțarea Sfintei Cruci, *glasul al 2-lea, Podobie: Privind ucenicii la Tine...*

Crucea este păzitoare a toată lumea; Crucea, podoaba Bisericii; Crucea, stăpânia împăraților; Crucea, întărirea credincioșilor; Crucea, slava îngerilor, și demonilor rană. *(de două ori)*

Slavă..., și acum...

Altă LUMINÂNDĂ la Înălțarea Sfintei Cruci, *glasul al 2-lea, Podobie: Femeilor, ascultați...*

Crucea se înalță astăzi și lumea se sfințește. Că Cel ce este împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, pe aceasta mâinile Și-a întins; și toată lumea ai adus-o la cunoștința Ta, Hristoase. Deci, pe cei ce nădăjduiesc în Tine, învrednicește-i de dumnezeiasca Ta slavă.

LAUDELE

Strana: *cântă pe glasul al 8-lea (glasul Stihirilor)*

Toată suflarea să laude pe Domnul! Lăudați pe Domnul din ceruri, lăudați-L pe El întru cele înalte; Ție se cuvine cântare, Dumnezeule. *(Psalm 148: 1)*

Lăudați-L pe El toți îngerii Lui, lăudați-L pe El toate puterile Lui; Ție se cuvine cântare, Dumnezeule. *(Psalm 148: 2)*

Stihirile Praznicului, *pe 4, glasul al 8-lea, Podobie: O, preaslăvită minune...*

Stih: Lăudați-L pe El întru puterile Lui, lăudați-L pe El după mulțimea slavei Lui. (Psalm 150: 2)

O, preaslăvită minune! Pomul cel de viață purtător, preasfânta Cruce, la înălțime ridicată se arată astăzi. Toate marginile o slăvesc și toți demonii se îngrozesc. O, ce dar s-a dăruit pământenilor! Prin care, Hristoase, mântuiește sufletele noastre, ca un milostiv.

Stih: Lăudați-L pe El în glas de trâmbiță, lăudați-L pe El în psaltire și în alăută. (Psalm 150: 3)

O, preaslăvită minune! Pomul cel de viață purtător, preasfânta Cruce, la înălțime ridicată se arată astăzi. Toate marginile o slăvesc și toți demonii se îngrozesc. O, ce dar s-a dăruit pământenilor! Prin care, Hristoase, mântuiește sufletele noastre, ca un milostiv.

Stih: Lăudați-L pe El în timpane și în horă, lăudați-L pe El în strune și în organe. (Psalm 150: 4)

O, preaslăvită minune! Crucea ce a purtat pe Cel Preaînalt, ca pe un strugure plin de viață, se înalță astăzi de pe pământ; prin care la Dumnezeu toți am fost înălțați și moartea de tot s-a omorât. O, preacinstite lemn, prin care ne împărtășim de nemuritoare haină, cea din Eden, pe Hristos slăvind!

Stih: Lăudați-L pe El în chimvale bine-răsunătoare, lăudați-L pe El în chimvale de strigare. Toată suflarea să laude pe Domnul. (Psalm 150: 5-6)

O, preaslăvită minune! Lățimea și lungimea Crucii cu a cerului se aseamănă, că prin dumnezeiescul har sfințește toate. Întru aceasta neamurile păgâne se biruiesc; întru aceasta sceptrele împăraților se întăresc. O, dumnezeiască scară, prin care ne-am suit la ceruri, înălțând întru cântări pe Hristos Domnul!

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

glasul al 6-lea

Astăzi înainte merge Crucea Domnului și credincioșii o primesc pe ea cu dragoste și câștigă tămăduiri sufletului și trupului. Pe aceasta o sărutăm cu bucurie și cu frică; cu frică pentru păcat, că nevrednici suntem; iar cu bucurie, pentru mântuirea pe care o dă lumii Cel ce a fost răstignit pe ea, Hristos Domnul, Care are mare milă.

DOXOLOGIA MARE

Preotul: Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina!

Strana: cântă pe glasul al 6-lea (glasul Stihirei)

Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie.

Lăudămu-Te, Te binecuvântăm, închinămu-ne Ție, slăvimu-Te, mulțumim Ție pentru slava Ta cea mare.

Doamne, Împărate ceresc, Dumnezeu, Părinte Atotțiitorule, Doamne Fiule, Unule-Născut, Iisuse Hristoase și Duhule Sfinte.

Doamne, Dumnezeu, Mielușelul lui Dumnezeu, Fiul Tatălui, Cel ce ridici păcatul lumii, miluiește-ne pe noi, Cel ce ridici păcatele lumii.

Primește rugăciunea noastră, Cel ce șezi de-a dreapta Tatălui, și ne miluiește pe noi.

Că Tu ești Unul Sfânt, Tu ești Unul Domn Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin.

În toate zilele Te voi binecuvânta și voi lăuda numele Tău în veac și în veacul veacului.

Învrednicește-ne, Doamne, în ziua aceasta, fără de păcat să ne păzim noi.

Binecuvântat ești, Doamne, Dumnezeu al părinților noștri, și lăudat și preaslăvit este numele Tău în veci. Amin.

Fie, Doamne, mila Ta spre noi, precum am nădărdit întru Tine.

Binecuvântat ești, Doamne, învață-mă îndreptările Tale *(de trei ori)*.

Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă în neam și în neam. Eu am zis: Doamne, miluiește-mă, vindecă sufletul meu, că am greșit Ție.

Doamne, la Tine am scăpat, învață-mă să fac voia Ta, că Tu ești Dumnezeu meu.

Că la Tine este izvorul vieții, întru lumina Ta vom vedea lumină.

Tinde mila Ta celor ce te cunosc pe Tine.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi *(de trei ori)*.

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

Apoi mai pe larg:

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi.

*Urmează **Scoaterea și închinarea Sfintei Cruci:***

Preotul: Înțelepciune, drepti!

Strana: cântă

Troparul la Înălțarea Sfintei Cruci, glasul 1

Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău. *(de trei ori)*

(după scoaterea Sfintei Cruci din Sfântul Altar, în timp ce cădește în cele patru laturi ale analogului)

Preotul: rostește cererile

[Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta...;

Încă ne rugăm pentru Înalt-Preasfințitul Arhiepiscopul...;

Încă ne rugăm pentru poporul român...;

Încă ne rugăm pentru tot sufletul creștinesc...;

Încă ne rugăm pentru toți cei ce slujesc...]

La fiecare cerere **Strana răspunde:** Doamne, miluiește! *(de câte o 100 de ori, v. Mineiul; în care timp preotul face coborârea și ridicarea Sf. Cruci)*

Apoi preotul așează Sf. Cruce pe analog și

Strana: cântă pe glasul al 4-lea

Slavă... , și acum...

Condacul la Înălțarea Sfintei Cruci, *glasul al 4-lea*

Cel ce Te-ai înălțat pe Cruce de bunăvoie, poporului Tău celui nou numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruiește-i, Hristoase Dumnezeu. Veselește cu puterea Ta pe dreptcredincioșii creștini, dăruindu-le biruință asupra celui potrivnic, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruință.

Apoi cântă, pe glasul al 2-lea,

Preotul *(după ce face două metanii):* Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, și sfântă Învierea Ta o slăvim. *(de două ori; sărută Sf. Cruce; apoi cântă încă o dată; și apoi face a treia metanie)*
Și apoi

Strana: Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, și sfântă Învierea Ta o slăvim. *(de trei ori)*

În timp ce se închină credincioșii

Strana: cântă stihirile:

Glasul al 2-lea, însuși glasul

Veniți, credincioșilor, să ne închinăm lemnului celui de viață făcător, pe care Hristos, Împăratul slavei, de bunăvoie mâinile întinzându-și, ne-a înălțat la fericirea cea dintâi, pe noi care mai înainte fiind amăgiți de vrăjmașul prin dulceață, am fost izgoniți de la Dumnezeu. Veniți, credincioșilor, să ne închinăm lemnului, prin care ne-am învrednicit a sfărâma capetele vrăjmașilor nevăzuți. Veniți, toate moștenirile neamurilor, să cinstim Crucea Domnului întru cântări. Bucură-te, Cruce, mântuirea cea desăvârșită a lui Adam cel căzut. Întru tine dreptcredincioșii se laudă, că prin puterea ta îi biruiesc pe cei potrivnici. Pe tine acum cu frică creștinii sărutându-te, pe Dumnezeu, Cel ce a fost răstignit pe tine, Îl slăvim, grăind: Doamne, Cel ce Te-ai răstignit pe ea, miluiește-ne pe noi, ca un bun și iubitor de oameni.

Glasul al 5-lea

Veniți, popoarelor, preaslăvita minune văzând, puterii Crucii să ne închinăm; că lemnul, în rai oarecând, moarte a odrăslit, iar aceasta, viață acum a înflorit, având pe Domnul cel fără de păcat răstignit pe ea. De la Care toate neamurile, nestricăciune luând, grăim: Cel ce prin Cruce moartea ai surpat și pe noi ne-ai mântuit, slavă Ție.

Același glas

S-a împlinit, Dumnezeu, glasul Prorocilor Tăi, al lui Isaia și al lui David, care zice: Veni-vor toate neamurile și se vor închina înaintea Ta, Doamne; că iată poporul care s-a umplut de harul Tău, Bunule, în curțile Ierusalimului Tău s-au adunat. Cel ce Crucea ai răbdat pentru noi și cu Învierea Ta ne-ai înviat, păzește-ne și ne mântuiește pe noi.

Glasul al 6-lea

Astăzi pomul vieții, din sânurile pământului fiind scos, adeverește Învierea lui Hristos, Cel ce a fost răstignit pe ea; și, înălțat fiind prin mâinile preoților, vestește înălțarea Lui la ceruri, prin care firea omenească, din căderea cea de pe pământ înălțându-se, în ceruri viețuiește. Pentru aceasta, cu mulțumire grăim: Doamne, Cel ce Te-ai înălțat pe Cruce și împreună ne-ai înălțat și pe noi, învrednicește-i de bucuria Ta cea cerească, pe cei ce Te laudă pe Tine.

Crucea Ta cea cu patru părți înălțându-se astăzi, Hristoase Dumnezeuul nostru, cele patru margini ale lumii le sfințește; și fruntea credincioșilor creștini împreună se înalță, sfărâmând într-însa coarnele vrăjmașului. Mare ești, Doamne, și minunat întru lucrurile Tale, slavă Ție.

Crucea lui Hristos, nădejdea creștinilor, îndreptarea celor rătăciți, limanul celor înviforați, în războaie biruință, întărire a lumii, tămăduire a celor neputincioși, învierea morților, miluiește-ne pe noi.

Glasurile Prorocilor pe acest sfânt lemn mai înainte l-au vestit. Prin care s-a mântuit Adam din blestemul morții cel de demult; și, fiind înălțată astăzi, înalță glas împreună și făptura, cerând de la Dumnezeu multă milă. Cel ce ești Însuți întru milă nemăsurat, Stăpâne, curățire fii nouă și mântuiește sufletele noastre.

Slavă..., și acum..., *glasul al 8-lea*

S-a împlinit glasul Prorocului Tău Moise, Dumnezeuule, care zice: Veți vedea Viața voastră răstignită înaintea ochilor voștri. Astăzi Crucea se înalță și lumea din înșelăciune se eliberează; astăzi Învierea lui Hristos se înnoiește și marginile pământului se bucură, în chimvale, ca David, cântare Ție aducând și zicând: Lucrat-ai mântuire în mijlocul pământului, Dumnezeuule: Crucea și Învierea; prin care ne-ai mântuit pe noi, Bunule, iubitorule de oameni, Atotputernice, Doamne, slavă Ție.

Sfânta Cruce rămâne pe Iconostas până la Odovania Praznicului.

[Apoi Ecteniile (întreită și cea a cererilor) și Otpustul mare ca la Vecernie, dacă se mai spun.]